

ЙЎЛДОШ ЭШБЕК

ЯХШИЛИККА ҚАРАЙМАН

ШЕЪРЛАР

Тошкент
Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Қомитети
«Ёш гвардия» нациёти
1988

Э $\frac{4702570200-2}{356 (04)-88}$ 72-88

ISBN5-633-00072-2

Издательство «Еш гвардия», 1988

ТОВУШ

Мени чақиргандай бўлади гоҳо,
Йироқ-йироқлардан қандайдир товуш.
Насиб этарми деб абадий сафо,
Уйлайман, қайтарми учиб кетган қуш?

Руҳ сўнди, ҳуш учди, гоҳида беҳуш
Бўм-бўш кўнгил билан қолдим беишёнч.
Лекин йироқлардан ўша ҳур товуш
Мени чорлаб турди — илоҳий қувонч!

Севгилим ишончсиз боққан дамлар ҳам,
Дўстларим ўкситган ғуссали пайтлар,
Йироқ-йироқлардан у товуш бардам
Чорлаб турди — сўзсиз шоҳона байтлар!

Поезд чинқириғи... турна овози...
Гоҳ най мусиқаси... ингичка, узун.
У товуш келади қанотин ёзиб,
Чорлайди, қувончга кўтармоқ учун.

Энг яқин жигардай мадад бўлар у,
Энг яқин дўст каби ҳамдард бўлар у.

Энг қийин пайтларда онадай мушфиқ,
Боланинг меҳридай шафқат бўлар у.

У товуш — даъватинг, қудрат бахш этган,
Мен етиб келурман қайда бўлсам ҳам.
Сен чорлар экансан, демак, керакман,
Эй, Ватан — жигарим, онам ва болам!

СЕН САБРИМ — ЖАҲОНИМ

Сабрим, қалтирайман сенинг ёнингда,
Менга меҳмон бўлма. Мени соҳиб бил.
Сен тишларим орасинда, қонимда,
Мен сенга содиқман! Иқбол ваъда қил!

Одамни ўрайди гоҳ муттаҳамлар —
Омадга «ҳакам»лар, бахтга «ҳакам»лар.
Тишларим синади, мени фош қилма,
Оғзимдан тўкилма, тўкилма!

Оёғим тупроққа аста чўкади,
Бошимга тоғларни улар тўкади.
Мен Фарҳодман десам, устимдан кулма,
Сен сабрим тиззаси, букилма!

Бахтга кетаётган одам ёлғиздир,
Гарчи дўстлари кўп, Бахт гўзал қиздир.
У ташлаб кетса ҳам, сен ташлаб кетма,
Мағлуб қайтар бўлсам, мени тарк этма!

Кўксимда тоғ бўлгин, кўзимда чироқ,
Юзимга нурингни сочиб тур ҳар чоқ,
Порлаб тур, одамлар қошида сотма,
Сен мени ҳеч қачон бахтсиз кўрсатма!

Гарчи қаноатда полвонга тенгман,
Сабр отли сендайин султонга тенгман,
Жаҳолат тоширса... тўфонга тенгман,
Сен менга қирғоқ бўл, уммонга тенгман.

Сен мени топтагин, йўлинг бўлайин,
Сенда эзилайин, сенда кулайин,
Мен сени енголсам, қулинг бўлайин,
Алдасанг ўлайин, сенда ўлайин.

Обод қил, дилимнинг хазон гулшанин,
Озод қил, доғлардан менинг пок шаним,
Ориятнинг дўсти, азиз душмани,
Сен сабрим, жаҳоним, мангу мезбоним!

Дилдаги нурафшон бу учқунларга
Аланга керакдир, қадр ҳам керак.
Она Ўзбекистон, азиз кунларда
Бахтга чидаш учун сабр ҳам керак.

ҚОНИМИЗДА ҚОЛГАН ХОТИРА

Наполеонлар,
Чингизхонлар —
юракларнинг тубларига
чўкиб қолган
разил шуҳрат, разил шонлар.
Тутқун фурсатларда
Диёр ўкинди.
Қанча босқинчилар чекинди.
Чекинди.
Лекин ҳар тун
қулоғини ялаб ўтар
шиддатли найзалар сурони.
Лекин ҳар тонг
кўзларимни босиб
уйғотар
бешафқат туёқлар бўрони.

ҚАСОС

Мен қишлоққа кираман, ота,
Ҳали ҳам бор экан душманларингиз.
Мен қасос оламан, албатта,
Тарқаб кетар пушмонларингиз,
Янграб кетар гулшанларингиз.
Олинган ўч — туғилган ҳаёт,
Олинмаган қасос — чуқур ботган из—
Дилга ботиб кетган зўр фарёд,
Мен қасос оламан, албатта.
Қирқинчи йилларнинг қийинчилиги...
Жуда ҳам каттадир,
Жуда ҳам катта,
Қасоси бор одамнинг дили.
Нафрати бор одамнинг дили—

Муҳаббатнинг, булбулнинг тили!
Сиз нафрат қиласиз баридан—
Ҳа, нафратнинг душманларидан.
Мен қасос оламан асосли,
Очарчилик, макрлар учун,
Ёзилмаган қаҳрлар учун,
Қасослар оламан асосли,
Отамнинг, бобомнинг душманларидан,
Ёш душмандан,
Душман қаридан,
Қасослар оламан баридан!
Улгурсам энг аввал ўзимдан теран
Бир қасос оламан босиқлик учун,
Шошмасдан юрганим, фосиқлик учун,
Беасос тортилган ун, оҳларимдан,
Мен қасос оламан гуноҳларимдан.
Чекиниб юрдимми шунча кунгача,
Қариб кирганингиз ночор тунгача.
...Бир ёмон одамнинг ҳовлиси,
Хашаки олманинг заифроқ иси.
Мен пастак девордан ошиб ўтаман,
Олма эгасини ўққа тутаман
Олмалар билан,
Олма отаётган билак
толгунча отаман,
телбаларча кулиб қотаман.
У молини ташлайди,
Аъмолини ташлайди.
ҳовлисини — ватанини
ташлаб қоча бошлайди.
Деразалар синиб кетар олмадан,
Ер олмадир,
Кўк олмадир.
Эҳ бу юртда —
Бу ҳовлида бирор эркак қолмади!
Бу нафратга қараб ким ҳам юриш бошлайди,

Олма учун мени ким, ким зиндонга ташлайди?!
Олмалар учади зиндонларга ҳам,
Зиндонсиз, зиндонли томонларга ҳам,
Олмали, олмасиз замонларга ҳам.
Уқдай учаётган олмаман, ота,
Мен қасос оламан, албатта!

ЙИҒЛАЕТГАН ҚИЗ

Бу оғир боғ ичра оғир қадамлар
Ташлаб кетаётган оғиргина қиз,
Дунё кўзларингдан дунё аламлар
Томчилар, ҳар бири бир улкан юлдуз.

Томчилар кўзингдан норасидалик,
Сўзга айланмаган ёниш томчилар.
Бешафқат дийдорми оғир жудолик,
Йўқотиш томчилар, топиш томчилар.

Йўқ, сени алдаган, биров алдаган,
У сени севгандир, йўқ, йўқ, севмаган.
Кўксингга чиройли ўқлар қадаган,
Бировлар алдаган, биров алдаган.

Томчилар кўксингдан келаётган куз,
Оғулар томчилар, гуллар томчилар.
Яқин хотиралар... идрок фаромуш,
Виждонингни ўйиб урар томчилар.

Виждонсиз номусли ниқобин қўймас,
Виждоннинг ҳар дами руҳий изтироб.
Виждонсиз хатосиз кунлардан тўймас,
Виждон бу хатодан улғайган азоб.

Сени юпатмоққа журъат йўқ менда,
Сен менинг кечмишим, умрим бўлаги.
Фақат мен қайғулар тиларман сенга,
Каттакон қувончининг унсиз ўланин!

Алданмоқ тиларман сенга кўп марта,
Алданмоқ — дунёга назар, англамоқ.
Алданмоқ — кўз ёши қилмоқ, йўқ, артмоқ,
Алданмоқ — курашга отланмоқ демак.

Йиғламоқ тиларман, қайнаб йиғлагин,
Унта мард ўғлонинг бўлгунча йиғла!
Тишларингни секин қайраб йиғлагин!
Юзта мард ўғлонинг бўлгунча йиғла!

Мингта мард ўғлонинг бўлгунча йиғла!
Паймонанг тўлгунча, тўйгунча йиғла!
Улар лаззатхўрлар, қароқчилардир,
Умрлари узун, соб бўлмас, эсиз!

Бу дунё аслида алдоқчилардир!
Бу дунё аслида йиғлаётган қиз!

Мен сенга қўшилиб йиғлай олмасман,
Фақат бош эгаман қайгунга сўзсиз.
Мен сенга толпиниб асло толмасман,
Мен сени севаман, йиғлаётган қиз!

1

АЁЛ

У, аёл!
Оламнинг эгаси
ҳайратда
ҳайратлар...

юзингда сояси.

Доянинг олами,
Оламнинг дояси.
Зарраларга бўлинган қудрат,
Қудратларга бўлинган зарра.
Энг гўзал туйғулар бахшида фақат,
Энг порлоқ хаёллар минг карра!
Битта бошим эгилса камдир!
Камнинг боши эгилса камдир!!
Кўпнинг боши эгилса камдир!!!

Мен телба

жунуннинг бандаси.

Севаман демоғим ожиз каломдир,
Мен сенинг қулингман,
Эй, Меҳр Маъбудаси!
Сенга сиғинмаслик буюк ситамдир,
Ҳаётнинг ҳаётбахш мангу муждаси.
Қақшаган аёзлар эмас, қаршингда
Учаётган ғозлар,
оққушлар,
раҳминг каби илиқ кунлар,
Илиқ кунлар оламга!
Сарғайган кузаклар қаршингда —
Мовий аланга!
Сочларингни тарашингдан
юлдузлар сочилар осмон томонга.
Гоҳи ярим,
Гоҳ тўлин,
Офтоб маҳбубаси

Узи мангу меҳрга ташна,
Эй, Меҳр Маъбудаси!
Кўпнинг боши эгилса камдир!
Кўкнинг боши эгилса камдир!!
Сени юртим! — дедим
Қарашингдан —
Йиқилмасдан юрдим,
Керагида оёқсиз ҳам
Кўзсиз ҳам!
Кўрсатмасин, тилсиз бўлсайдим агар,
Қўшиқлар айтардим сенга сўзсиз ҳам!

ХОТИРОТ

«Яша, мунглуғ хотирот билан,
Кўринсин адашган йўлларинг.
Бахтли кунинг ҳамма ҳам билар,
Қайғурганда кимни йўқладинг.

Яша, куйлаб қайғули қўшиқ,
Бахтиёрлар кетмасин тошиб
Қўнса агар ҳумо қуши
Қимирлатмай қўймагин бошинг.

Хаста бўлсанг ўзни соғлом тут,
Хасталарни унутмагин ҳеч.
Камолотни сабр билан кут!»
Ваъз ўқийман ўзимга ҳар кеч.

Эрта билан уйғониб... яна
Оқшом уйга қайтаман ҳорғин.
Хотирамни тилкалар фано
Ҳаёт билан курашиб оғир;

Қийин дўстим болаларига,
Хабар ололмадим ярим йил.
Бардошимнинг толалари-да
Узилади бир-бир муттасил.

Саҳаргача инграйди дилим --
Қуриган дарахтнинг синиши.
Бирор нарса деёлмас тилим —
Қолгандай шамолда қунишиб.

Яна ўзга ташвиш зиёда,
Ташвиш нима? Қунту йўқлов йўқ.
Мен дунёда ёлғиз пиёда —
Гўё дўст уйига улов йўқ.

КЕЧИНМА

Агар Фарҳод каби тоғмасман,
Йўқот мени.
Агар Тоҳир каби оқмасам,
Этмагин,
 озод мени.
Ширин, Зухро бўлсанг, билмасам,
Сот мени —
 сот мени!
Басир бўлсам,
 кўрмасам,
От мени —
 Уйғот мени!

★ ★ ★

Йўллар қайга ботиб борар тик,
Йўллар кимни бағрига олар?
Сенинг бошинг нимага эгик,
Оёқларинг не учун толар?

Ҳасратларни ошно этма, қўй,
Ҳасратларга ёпгин дилингни.
Шошма. Шошқин майларингдан қуй,
Бир гул каби сайрат тилимни.

Бир шиддатга ошнолик қилгин,
Юрмаслик — чарчоқдир оёққа.
Сен жимликни ошно деб билгин,
Ҳасратни сирдош бил қийноққа.

Энди эгик бошингни кўтар,
Синадиган таёқлар синди.
Кўз ёшингни — тошингни кўтар,
Бу бечора заминдан энди.

Бу дунёда гап кўп, чечан кўп,
Бу дунёда ҳасрат зиёда.
Илож топсанг, дарахтларни ўп.
Соқовларни ўпгин дунёда!

Юлдузларга қўшиқ айт кулиб,
Илож топсанг, дарахтларни ўп.
Анор каби бағрингни тилиб,
Майсаларга шарбатингни тўк!

Энди эгик бошингни кўтар,
Синадиган таёқлар синур!
Кўз ёшингни — тошингни кўтар,
Замин ҳарир! Жуда ҳам ҳарир!

ТОШКЕНТ

Туққан она кундан яхши,
Боққан она ундан яхши.

Мен секин юраман, эй азиз маскан,
Ҳар бир қадамимни босиб эҳтиёт.
Манфаат эмасдир, олганимдир тан,
Сенга бўлмаганман ҳеч вақт етти ёт.

Ҳовучлаб юраман гоҳида жонни,
Қўрқоқ аталади гарчи Андиша.
Топтаган бор бўлса шундай маконни,
Ким, қайси асрда — лаънат ҳамиша!

Шундоқ қўл узатса етгулик жойдан,
Мен бойлик ахтариб келмадим бироқ.
Доим миннатдорман сендай ҳумойдан,
Гарчи азоб чекдим, шодликдан кўпроқ.

Кўнгил мусибати бахтимдан катта,
Руҳий кулфатларни кечирдим бошдан.
Меҳрга зорликни билган, албатта,
Миннатдор бўлади қадимий Шошдан.

Учар талабалар шаҳарчасини
Тўлдириб зор қўшиқ — соғинчни сездим.
Мен туйиб қўшиқнинг жонбахш сасини,
Хаёлан Самарқанд ёқларни кездим.

У ҳам пойтахт эди наки ўзбекка,
Ҳаттоки жаҳонга десам лоф бўлмас.
Тошкент ини бўлса, Самарқанд ака,
Бир-бирин меҳрисиз кўнгли ҳам тўлмас.

Ёдимда уйғонди кенглик, даштларим,
Улуғ шаҳарларим, адрларим шод.
Эй, оташ умримнинг кескир шаштлари —
Умримга баробар беш йиллик ҳаёт!

Мен сенда англадим, нимадир Ватан,
Нимадир хиёнат, дўстлик, замона.
Таърифлаб беролмам барин дафъатан,
Меҳрни англадим, эй боққан она.

Меҳр — бу барчага уйдир ягона,
Изғиринли кунлар фақат паноҳ у.
У барча тушунган ёлғиз тил, она,
У барча ахтарган энг азиз туйғу!

Шунчалар инжаки, совуқ зулматда —
Илиқ табассуми ёғдули, яқин.
Ингичка бўлса ҳам ярадор пайтда
Бемалол суяниб яшамоқ мумкин.

Ҳар битта тошкентлик қўли кўксида,
Қуёшдай жилмаяр ҳар бир шоший юз.
Ҳақиқат ахтариб келган ўксимас,
Қитмирларни қўйинг, эсламанг, эсиз.

Болаларим киндик қонлари томган,
Не улуғ зотларнинг ҳоки сенда жо.
Ўз ерин топтаган қачон бахт топган,
Мен секин юраман ўлгунимча то!

АЛАМ

Мен сенсиз ўлмадим.
Рост.
Уламан деб ўйладим.
Ёлғон.
Сен ўзингни ос.
Яшай беармон.
Севганим ёлғон.
Сен билан сайр этган,
Уфққа юз тутган
кўчалар ўтди,
бўғзимдан ўтди,
бўғзимга ўтди.
Сен билан кутганим
тонгмиди,
Йўқ!
Оппоқ заҳар эди.
Осмонмиди... Мен уни ютдим.
Шукрим, сени унутдим.
Қим ўзи
одамга одам ёр деган,
ким ўзи
Дунёда севги бор деган.
Сени топиб берган ана у
кечаларга минг лаънат!
Мени сенга элтган мана бу
кўчаларга минг лаънат!
Нимага бу дарахтлар
Бир-бирига урар дўқ.
Нимага мана бу япроқлар
Заминга узилган сонсиз ўқ.
Нега сен бор,
Қўп уят!
Нега мен йўқ.
Хайрият!

О, КЎЗИМ

Ботир Зокиров хотирасига

Менинг кўз ёшим тинди,
Кўнглим эзилди, синди,
Таним нажот ўтинди,
О, кўзим! О, кўзим!

Сўзимда қайғу қолди,
Ўзимда қолди ситам.
Висол нега йўқолди,
Бу қандай ҳижрон экан?

Борми бундан хабардор,
Сен ситамга ҳотамтой.
Сен бунча бой жафокор,
Мен бунча бардошга бой.

Бу бепоён жабрни
Айтиб тилим толурми?
Қим берди бу сабрни,
Қайтиб ола қолурми?

Дарё-дарё зардобим,
Ичаётган шаробим.
Қайда оромли хобим,
О, кўзим! О, кўзим!

Бу дунё бебош дунё,
Қайғуга отдош дунё,
Умидга йўлдош дунё,
О, кўзим! О, кўзим!

МАНГУ МАСОФА

Бизнинг орамизда масофа бордир,
Ширин ҳақиқатлар сўзлардим гоҳо.
Ўзимни санайман бир қўрқоқ қодир,
Қодирлик — мақсадга сақламоқ вафо.

Ширин ҳақиқатлар сўзлардим гоҳо,
Оғримасин дедим кўпларнинг дили.
Жим турдим. Гапдонлар — бир чечан фано.
Жим турдим. Боғланди аччиқ ҳақ тили.

«Чарчадим. Болишни нарироққа сур,
Чарчадим бу сотқин ўйлардан тамом.
Мен сени севмайман. Ўйлайман нуқул,
Нечун оча қолдинг эшикни осон.

Мен сени севмайман. Бораяпман тўлиб.
Бу қандай карахтлик! Бу қандай сафо!»
Сигаретга секин чўзилар қўлим,
Лабимни тополмас... масофа!

Мен сизга ҳеч қачон кулиб боқмайман,
Эй, чечан дўстларим! Эй, чечан ҳаёт!
Мен мангу масофа сари оққайман,
Бу қисмат ҳар кимга бўлмасин ҳеч ёт.

Мен уни топгайман, унга етгайман,
Мен — мавҳум одамни ташларман отиб.
Ҳозир шарт тураман. Аммо кетмайман,
Мангу масофадай қоламан қотиб.

ҚАРАЙМАН ЯХШИЛИККА

Қарайман,
Жами яхшиликка,
Жами яхшиларга,
умид билан қарайман,
дарахтнинг гуллашин кутгандай,
кутгандай
гўдакнинг жилмайишини,
Марксга қараган
содда деҳқондай
улуғларга қарайман.
Гоҳо ёмонларга
қарайман,
илоннинг инига киришин
кутгандай,
занжирдан бўшаган қопоғон итга
қараган хастадай.
Керилма, дўстим,
биларсан,
забтига олганда оғриқ —
Қарарсан офтобга боққан маҳбусдай,
Қутқарган одамга.
Алпомишдай кучлик бўлсанг ҳам,
Алпомишдай ёлғиз қолмайсанми,
Ёсуманлар ва ёмонлар қуршовида,
Қоражондай бир мардга
зор бўлмайсанми,
ўтолмасдан маккорларнинг
тўсиғидан,
Говидан.
Ёмонлар оз бўлса эди,
қаёқдан келди.
Кўзларимга бевақт хиралик
Гулдай яшнар чоғимизда
юзимизга маҳзунлик,

афтодалик.

Емонлар

йигилиб

сирлашар,

яхшилардан кўра

тезроқ бирлашар.

Баландпарвоз гапларни қўй.

Мен шукур қиламан,

шу ёруғ дунёда

ёруғ хаёллар сурганимга,

омон юрганимга,

қўшиқ деёлмайман,

ҳар қалай,

хиргойилар қилиб турганимга,

мен шукур қиламан.

Бу маҳзун,

Бу қувноқ хиргойилар

Ва уларнинг мунглуғ,

шод

саслари

Йиллаб ичларимга чўкди,

ёмонларни қўй,

сен яхши атаган нокасларинг

Йиллаб бу сасларнинг

бошини букди.

Яхшиликка боққаним,

дарёдай жим оққаним,

гоҳ ошкор олишувда,

гоҳ руҳий солишувда,

орттирган яраларим, —

Дилда қолган оҳларим —

Гулласин деганим-ку

эзгуликнинг боғлари!

Буюк одамларнинг кичик сувратлари,
Кулиб туришар,
Гўё улар кўрмаган ғамни.
Сокин туришар
Ғалаён ёт каби.
Қаҳрли туришар.
Ғазаб, ахир, Разолат эмас.
Нафрат ахир, жаҳолат эмас!
Маяковский.
Кўзлари исён.
Кўзлар — исён.
Сочлар — ғалаён.
Сочилар ғалаён.
Қабоқ — вулқон.
Қамоқ вулқон.
Яна минг йил давом этар ғалаён,
Яна минг йил давом этар бу исён.
Миллион йиллар сабр қилар бу вулқон,
Миллион сувратлардан иборат умр.
Миллиард умрлардан иборат ҳаракатми Ватан?
Бу ҳаракат сиғмас поёнга,
Сизга фақат беш литр қонга.
Қирғизистон ажиб юрт,
Гўзал ватан — Чингиз Айтмат.
Доғистон кичик юрт,
Улкан Ватан — Расул Ҳамзат.
Йўқ. Мен Ватанни тушунмасман, йўқ.
Тушунча ёмон.
Энасой. Аштархон.
Ҳирот. Хуросон.
Кўлларингни узат,
Бу ҳаракат.
Кўлларингни тортма,
Кўлингни тортма.

Йиғиштириб олгин бармоқларингни.
Қаттиқроқ.
Қаттиқроқ.
Бу яна суврат.
Гўзал иморатлар ичинда хунук ишлар,
Суврат эмас, йўқ.
Бир туп гўза;
Улканроқ осмондан.
Суврат;
Битта одам.
Улканроқ осмондан,
Кичикроқ гўзадан,
Агар хоҳласангиз бир туп одам дейман.
Гўзал иморатлар ичинда хунук ишлар.
Улим йўқ.
Яшамоқ ҳомиладор аёлнинг ичида,
Дунё — ҳомиладор аёл.
Биз битта бағрнинг болалари.
Улдирмаймиз бир-биримизни
Қирмаймиз, сўймаймиз.
Суямиз
бир-биримизни.
Фақат бир бағрдан бошқа бағрга —
фақат бир дунёдан бошқа дунёга
Осонгина ўтказиб қўямиз
бир-биримизни.
Дунё — ҳомиладор аёл.
Қофия оз.
Умрлар сўнгсиз.
Қалтирайман Навоий ҳайкали қошида.
Ватаннинг кичкина суврати олдида,
Сувратнинг улкан ватанида
Қандоқ қилиб яратди, ахир,
Саноқли қофиянинг саноқсиз умрини,
Улим йўқ.
Ҳазрати Али Шер Навоий.

Улим йўқ
Шер Толстой ҳазратлари.
Улим йўқ.
Ҳазрати Нозим Ҳикмат
Қандоқ қилиб забт этди, ахир,
Қофияга ўрганган дунёни.
Ҳаётда инқилоб. Шеърятда инқилоб.
Шеърятда инқилоб — ҳаётда инқилоб.
Пайғамбарлар. Мангу шоҳу-жаҳонлар.
Сўз худолари. Сўзга бандалар. Сўзга бандилар.
Улар пулга эмас,
Умидни оғриққа,
Оғриқни умидга боғлаган.
Улкан одамларнинг кичик суратлари.
Гўзал иморатлар ичинда хунук ишлар,
Кичик одамларнинг улкан сувратлари.
Мен ёлгонга ишонаман;
«Йўқ, ҳеч ерим оғригани йўқ». — Бу ёлгон.
Шу ёлгонга суюнаман,
Шу ёлгонга ишонаман,
Мен ростидан тонаман.

ҚАҲРАМОНЛАР ҚИСМАТИ

Манфаат қуллари,
Лаззат бандалари,
сиздан недир сўрагунча
кетаман
Отабек тулпорининг
айилица осилиб.
— Алвидо, қулар!
Алвидо, ота!

Тирикчилик тобелари,
Фароғатнинг мутелари,
сизнинг қўлингизга қарагунча
кетаман
Фарҳодга хизматкор бўлгани,
Алпомишнинг отига сайис,
Гўрўғлига мардикор бўлгани.
— Алвидо, қуллар!
Алвидо, она!

Қайда экан,
бу далли дилимнинг —
бу дардли дилимнинг давойи,
борсам,
ҳаттотликни ўрганмоққа
қабул қилармикин
ҳазрат Навоий?
Бораман,
шу дардларни сизга
ёзиб етказмоқ учун,
бу ҳунар сабоғин битказмоқ учун.
— Алвидо қуллар!
Алвидо, болаларим!
Шиддат билан эшикка чиқсам
бир аждар туради
мулойим,
тилини ялаб,
қуролим йўқ
кўзимдан бўлак!
Ўтиб бўлмас
ёнидан
ўтаман.

СЕНИ СҮРОҚЛАЙМАН

1

Сени сўроқлайман бу гуллардан жим,
Бу тутқун боғларда жимжит тураман.
Ногоҳ тўлиб кетсам, азиз севгилим,
Бу юрган тошларга бошим ураман.
Бордию қуласам майли бу ерда,
Ҳар қалай тошларни уйғотиб кетсам.
Мен тоғман, соқовман шамолда, елда,
Бу тошлар майдадир, сайратиб... кетсам.
Тоғман, юролмасман, етаман қачон —
Қиблага энгашиб йўлинг пойлайман.
Ҳар куни бошимга урилар осмон,
Дилимга осмонча бардош жойлайман.
Жойлайман... бир куни ўқирмоқ учун,
Энг кучли, энг гўзал гулдирос билан.
Жойлайман... пойингга тўкилмоқ учун
Ва кўкармоқ учун тоғ каби баланд!

2

Қандай ошно эди мана бу ўтлар,
Мана бу дарахтлар қандай шод эди.
Қандай жарангларди ўша сукутлар,
Ҳар лаҳзанинг ўзи бир ҳаёт эди.
Обод қайғуларда энтикар эдик,
Янграган далалар қўйнида шодон.
Қўшиқ кўзларингда кенг олам эди,
Сочинг сукунатга оташ қўзғолон!
Шунча шодлик ётар менинг ёдимда
Оҳ бунча бардошли ёдим бағри кенг, —
Сен унда уйғоқсан. Лекин у дамлар
Бағри тош ҳар тошга исён эдим мен!

ҲАҚИҚАТ

Ҳар қалай ҳақиқат бор-ку! Осмонда —
Учяпсан манзилни қилганча ёвуқ.
Иўқ дея кўрмагин дорил замонда,
Нега жизиллайсан сал ўтса совуқ.

Ҳақиқат — ҳақиқат ҳақида билим,
Гуллар товланмасми сенинг тегрангда?
Ҳақиқат от бўлса олардинг миниб,
Яйдоқ чопармидинг ёки эгарлаб?

Дунёни билдим деб лоф ураверма,
Дунёю ҳақиқат азиз элингдир.
Уни билмадим деб жим тураверма,
Қулоқ сол, ҳақиқат ёлғиз дилингдир.

Мен ҳам кўриб қолдим ногоҳ бир куни,
Танигандай бўлдим дафъатан уни.
Уни танимасга олдим-да кетдим,
Бағрин хуфтон этдим, бағрин қон этдим.

Отам деб, онам деб, жигару дўст деб,
Устоз деб ўйладим яқин ва софдил.
Лекин мен кўксимда кўтариб ўсдим,
Бағри қон дилимни билмасдан гофил.

Фиғонжим, гоҳида солмадим қулоқ,
Ужар ундовига қайсарлик қилдим.
Фарёдким, оҳларин уқмадим, бироқ —
Минг додким, бу шоҳни қулим деб билдим!

ОЛАМ МЕҲРИ

Орзулар аяди ота-онамни,
Умидли дунёда мен пайдо бўлдим.
Осмонлар аяди кулбахонамни,
Уйим кошонадай, зиёга тўлди.

Дарахтлар умрини бериб кўкламлар,
Ҳар дам деразамга боқиб ўтдилар.
Ташналик аяди мени оламда
Дарёлар сувларин нурлаб тутдилар.

Меҳрибон кўппақлар ҳурмай ўтди жим,
Изладимми тамом, топаман сени.
Нечун одамларга қарайман доим,
Улардан нимани кутаман энди?

КЎЗЛАРИ КЎЗГУЛИГИМ

Сочлари тўзгули қиз,
Кўзлари сузгули қиз,
Мен сени чақирмовдим,
Кўзлари кўзгули қиз.

Э, кўнгли тилсимгина!
Нафаси насимгина!
Сўрамасдан дилимга
Киравердинг жимгина.

Урганиб қолган эдим,
Хуш, мулойим кулгингга.
Ёлғиз кўп толган эдим,
Қўлчалари гулгина!

Ёлғонинг ўқми эди,
Тиконинг кўпми эди,
Забонинг йўқми эди,
Тиллари тутқунгина!

Кетмоқдин маъни энди,
Хайр-хўш қани энди,
Топилмасим, олмосим,
Қайлардан топай сени?

Ғамгузоринг бормиди,
Вафодоринг бормиди,
Биз билан яшаш шунча
Номусмиди, ормиди?!

Бир бедоринг бўлайин,
Беозоринг бўлайин,
Қайдасан ғунчагинам,
Бир беморинг бўлайин!

Сочлари тўзгулигим,
Кўзлари сўзгулигим,
Мен сени чақирмовдим,
Кўнглимни бузгулигим!

Сочлари олтинли қиз,
Ёноғи ёлқинли қиз,
Мен сени чақирмовдим,
Арзонга сотдингми, қиз?

Киприклари бошпанам,
Биз оз меҳри тошкинам.
Э, кўнгли тилсимгина!
Нафаси насимгина!

Биз қандай терардик
Дала гулларин,
Сен қандай эгилардинг?
Ютиб қўйдик у кунларни.

Сен қандай кулардинг?
Гул каби
Оппоқ тишларинг.

Сен қандай қувнардинг?
Булбул каби
Сайроқи кўзларинг.

Биз қандай ухлардик?
Йўқ,
Учардик
Қараб
Бир-биримизга.

Сен оппоқ кўйлақда
Шиша каби кўм-кўк
Ҳавода сузардинг,
Мовий гул каби юзларинг.

Ўзимга сигмадим,
Жой бўлмадим ўзимга.
Мен бенаво,
Сабрсиз
Айтдим у кунларни
Дуч келган дўстимга,
Гўё бир мен эдим бу бахтга гадо.
Бўлдим бахтиёр.

Уйғонган кўзларим эзилсин,
Оқсин!
Гапирган тилларим кесилсин!

Мен энди яшайман
яна туш каби
фақат уйқусиз,
фақат тунсиз
фақат кундузсиз.

Мен бесабр,
Бенаво,
Айтиб юрибман буни ҳам
Ҳаммага —
Гўё фақат мендай ишқидан жудо,
Гўё фақат мендай Бахтсизликка Шоҳ.

* * *

Куни билан ишдаги чарчоқ,
Ишдагимас,
Бошдаги чарчоқ,
Юракдаги унсиз зўриқиш
Чўктиради тунги ўринга
Ойнаи жаҳон,
Сил бўлган улуғларнинг,
Инфаркт бўлган буюкларнинг
Сувратлари боқар
Ғамгин ва шодон.
Президентдан қасос олган
Жасур оломон,
Президентни осган,
Кўчаларнинг қирғоғидан тошган оломон.
Ширин-ширин жигарбандларин,
Ширин-ширин жонларин

Юрт тинчига алмашлаган
Улуғ зотлар — йўлбошчилар.

Ёзув:

Қурбоннинг юрти битта,

Ёзув: «Бормисан, Бахт»

Ва бирдан экранда жилмаяди Бахт —

Турсуной Охун қизи,

Ҳалима Носир қизи.

Бахт боғлиқми операторга,

Операторга боғланганми Бахт?

Сув тараб юрар деҳқон,

Қўлларида кетмон

Ва фонус тутган.

Қирқ беш йил ҳалол ишлаб

Эвазига унвон эмас,

Мукофот эмас,

Далалардан барака кутган

Бахтиёр отамдир у деҳқон.

Бахт боғлиқми операторга,

Операторга боғланганми Бахт?

Никоҳ дўкони эмас,

Бу никоҳ уйи.

Сотқинларга норасида исёнлар.

Шоир: «Энг буюк муаммо — ўксиган Меҳр...»

Бекат — «Халқлар дўстлиги».

Нишон — «Халқлар дўстлиги».

Вужудингни тутиб турар Бахт,

Кўзларингдан

Юрагингга ўтиб борар «Вақт».

ЖУДОЛИК

Абдулла Матёқубов хотирасига,

Дўстинг тирик чоғида
Улимини ўйламайсан ҳеч.
Улганда ўйлайсан ҳаёт пайтини,
Улганда ўйлайсан ҳаётини. Кеч.

Саломат чоғингда соғлиқ ҳақида
Ўйлаганинг каби жуда кам.
Улганда ўйлайсан ўлимини ҳам,
Гиналар қиласан, улар оғир, нам.

Тирик чоғларида тор давраларда
Таъналар айтасан кўз ёшсиз, ўктам.
Тирик чоғларида бор яраларга
Фано топганида қўясан малҳам.

— Қисинма! — деб менга таскин этардинг,
— Қисинма! — деб менга малҳам қўярдинг,
Кўзойнак ортидан боқиб мулойим
Сен содиқ лаҳжангда қўшиқ куйлардинг.

Боладай қувнардинг иқболлик бўлсам,
Сен қаттиқ ранжирдинг, қўполлик қилсам.
Мен хафа бўлардим, мен худбин банда,
Хизматинг қилардим, оғажон, билсам.

Ёзай десам дафтар қабрингдай йироқ,
Жим турсам у оппоқ қалбингдай яқин.
Менда бир чора бор, бир илож — қўрқоқ,
Бу илож — мен сенга айтмаган таскин.

У менинг кўксимда излайди нажот,
Сен томоша қилиб турибсан, гўё, *

Мен томоша қилиб турибман, наҳот,
Сен чўкиб кетяпсан, учибмикин ё?

Мен қаттиқ чопаман оёгим боғлиқ,
Сен қаттиқ қарайсан, тизларим титрар,
Бу қандай жудолик, бу қандай оғриқ,
Сен қаттиқ қарайсан: «Бошингни кўтар!»

Қисинма — бу ҳаёт йўлларимда гул,
Қисинма — бу қаттиқ талаб, юмшоқ дўқ.
Омадсиз кунларим тиргагидир у,
Қисинма — меҳрибон калом, энди йўқ.

Гофиллик айланиб борар эртакка,
Муқаддас ёлғондан ҳикмат тўкилар:
Оғажон, ўлади ҳар дўст эртага,
Оғажон, эртага душман туғилар.

«ЭРКИН» ДИЁР

Кўкда бир юлдуз озод
Сўнаркан жим ярқирар.
Қулдан ҳам бадтар бир зот
Озодман деб бақирар.

* * *

Умидлар сарғайиб диллардан ўтар,
Ҳақиқат ҳар замон тиллардан ўтар,
Буларни кам дема, кўп ҳам демагин,
Шабнамлар нурланиб гуллардан ўтар.

*(«Ўтмишдан лавҳалар, очилмаган
қаҳрамонлар» туркумидан)*

ОЧИЛМАГАН ҚАҲРАМОН

**У даврани инсофли билди,
Дардларини сўзлади ёниб.
Ожиз давра унинг устидан
Ичларида кулди кўп қониб.**

**Тасалло айтдилар. Инонди,
Оғир юкдан бўлгандай озод.
Давра эса яна имонсиз,
Янги юкни тайёрлади шод.**

**Унинг пинҳон дардларин сотди,
Аблаҳларга тутқазди қурол.
Ўзини у тил билан отди,
Сўқир ишонч билан бемалол.**

**Ўлмай қолди. Чалажон. Беҳол.
Юрди. Турди. Йиғлади. Ётди.
Тунлар руҳда шовиллади тол,
Тонглар дилга шафақлар ботди.**

**Чошгоҳ кунга тутди кўксини,
Шомлар кўкка термулди титроқ.
Қайсидир замондан дўстини
Йиғлаб-йиғлаб чорлади узоқ.**

**Ҳеч қаёқдан сезилмас нидо,
Сўнгандай сеvimли садолар,
Мана, шом ҳам бўлмоқда адо,
Уйига қайтмоқда подалар.**

Тепаликдан қаради ойга,
Тиллаларга чўмган водийлар.
Ухшар юртдан жудо — гадойга,
Мамлакатда ухлар ёғийлар.

У талпинди кўп ойга қараб,
Қучоғига босмоқчи бўлди.
Йиқилди тупроққа сўнгги бор,
Тоғлар қулагандай йиқилди.

Болалардан бошқа билмади,
Ахир, одам ҳаёти сўнди!
Олам аро кўнгли кулмади,
Очилмади, фарёди сўнди!

Авжи баҳор эди атрофда
Гавҳарлардай порлар чечаклар.
Офтоб қуйди нурлардан бода,
Дала айтиб турди эртақлар

Байрамлардай шод эди ҳар ён,
Байрамлардай ҳар ён нурафшон.
Келди уч тўрт болакай шодон
Айтиб қуёш ва баҳорга шон!

Келди уч тўрт болакай қувнаб,
Тепаликдан... сесканмади ҳам;
Юзларида заррин нур ўйнаб
Жилмайиб ётарди бир одам.

Бир одам... юзлари мусаффо!
Бир одам, кўзлари мусаффо!
Сўзи йўқ, аммоки... сўзласа
Бир одам, сўзлари мусаффо!

Болалардан бошқа билмади,
Бир одамнинг ҳаёти сўнди!
Олам аро кўнгли кулмади,
Очилмади, фарёди тўнди!

Еру кўкда сокинлик ҳоким,
Еру кўкда йўқдай муддао.
Табиат бағрига олди жим
Ва жимгина ўқиди дуо.

Ўз кўнглига у ҳам шоҳ эди,
Юрт ишқида бир гадо эди,
Сўнгсиз қайғу билан пок эди,
Пок йўлинда бир адо эди.

Очиқ эди кўксидай қалби,
Шу ҳаётга ташна жон эди.
Бир надомат тутди оламни —
Очилмаган қаҳрамон эди.

АДАШГАН ОДАМ

У ўтди дунёни писанд қилмасдан,
Майда-чуйдаларга солмасдан назар.
Ким дўсту, ким ганим ўтди билмасдан,
Ва қайдан келишин пинҳон зарбалар.

У англаб етмади; қайдан келар ғам,
Оғир қайғуларда сақлади сукут.
Юрагини алам, тўфон босган дам
Улкан кема каби чайқалди вужуд.

Ёмонга яхшилик қилди ўлмади,
Яхшига жонини поёндоз этди.

Фақат майдаларга парво қилмади,
Ғам уйи дил эди, билмасдан кетди.

Буюк зот дедилар баъзилар уни,
Ҳар қалай ўзини сезмади кичик.
Беором умрининг ҳар кун, ҳар туни
Асабига ҳурди бирорта кучук.

Қўлини чўзмади басир ғарларга,
Юракнинг бир тори тортилди таранг,
Айландилар улкан қасирғаларга
Бир куни бирлашиб майда оғриқлар.

Уйлади: қайдадир Ёвузлик яшар,
Кўпчилик — жамики ёлғизлар деди.
У англаб етмади, майда кимсалар
Дунёда энг катта ёвузлар эди.

АҲМАД ПОЛВОН ҚИССАСИ

Аҳмад полвон қайтиб келар,
Аҳмад полвон ўлмайди.

— Қорахат нотўғри,
Дунё нотўғри!

— Ҳали Аҳмад қасос олар,
Паймонаси тўлмайди!

Қишлоқ аҳли йиғилар-да,
жим бошини эгади.

«Сур» бетини йиғилганга
Раис қадар —
бу тош!

Кимга тегади?

Бир болакай
қўлларини
мушт қилар-да,
тош қилар,
йўлларини
ўрагани калла қилар,
ночор қолса,
кўзёш қилар:

— Улдираман!
Амир аблаҳ!
Тилка-пора қиламан!

Мен болага ишонаман!
Мен болани биламан.
Номус ёмон.
Одам агар шахд қилса,
тўп лашкарни
битта ўзи
тор-мор қилар.

Номус ёмон!
Одам агар қасд қилса,
кўп шаҳарни
битта ўзи
йўқ қилар!
Ё бор қилар!

Номус ёмон.
Бола билмас,
Амир раис айбдорми,
ё онаси айбдор.

Раис эса олэмонга
астагина
«Севаман» дер,
«Севаман» дер бемадор.

— Ҳе, севмай ўл! — дейди жиккак,
ширингина бир кампир,—
ишққа бало борми ҳозир,
юрт бошида не тақдир,
не савдо бор одамларнинг
мотамли зил бошида,
гўрга эди бўлса ҳамки,
бу аблаҳ ишқ ёшида.

(Амир раис қаримасди,
зўр ёшларча бор эди,
Қонидан ишқ аримасди,
Қирқ ёшларда бор эди).

Номус ёмон,
Бола билмас.
Амир раис айбдорми,
ё ўзининг онаси.

Бола бошин олиб кетди,
тоғлар бағри
бўлди ётоқхонаси.

Мен билмадим,
Амир раис қаёқларга йўқолди,
Аҳмад полвон қайтдимми, ё
у ёқда мангу қолди.

Кичиксан деб болани
фронтга ҳам олмади,
қишлоғига қайтолмади,
тоққа келди,
яна дардин
ҳеч кимга айтолмади

очлик ёмон
қувлар
уни ғорларга.

Қора бўрон
Увлар
оппоқ қорларда.

Бола юксак бир чўққига
чиқиб боқди узоқларга
бирпас турди,
пастлаб... кетди
Сўнг бегона ёқларга.

Қорахат нотўғри,
Замон нотўғри.
Одамлар тўғридир,
Қисматлар ўғри!

Ярқираган
чўққиларда
изиллайди
аёзлар.

Қалтираган
ўнгирларда
кезгайдир
у овозлар:

— Қорахат нотўғри!
Дунё нотўғри

—Ҳали Аҳмад қасос олар,
Паймонаси тўлмайди!

—Аҳмад полвон қайтиб келар,
Аҳмад полвон ўлмайди!

—Ўлдираман
Амир аблаҳ!
Тилка-пора қиламан!

Барчасига ишонаман.
Барчасини биламан.

Одам эмас!
Ким кўтарди —
бу ғазабни, хуружни!

Биргалашиб қарғар ҳамма
раиснимас,
урушни.

ХАЛҚ СУЗИ

Насимийни шилган
халқ эмас,
разиллар.
Машрабнинг эгилмаган
бошини

сиртмоққа илган
халқ эмас,
жоҳиллар.
У номдорлар —
исёнкорлар,
муҳожирлар эди —
тупроқдан келган,
тупроққа кетди.
У буюк зотлар,
Табаррук зотлар
дод этгали эмас,
шод этгали
келди дунёга.
Тупроқнинг устига
сигмади,
тупроқнинг остига
абадий
сургун этилди.
Ҳаётни кўрди,
яшашни эмас,
кўрди қотилни.
Насимийни
халқ эмас,
разиллар талашдилар,
разиллар!
Машрабни
халқ эмас,
жоҳиллар осдилар,

жоҳиллар!
Халқ қаерда эди,
Халқ-чи?
Халқ?!— дерди
бир неча
ҳақдан ё ноҳақдан,
ўзини устун билиб халқдан,
билмадим,
кимнинг ғамини ерди.
Ўз ғамидан кечган,
Ўз тинчини ташлаган — халқ,
халқни олға бошлаган — халқ;
чорасиз бағри тилинди,
яраланди Халқ Сўзи,
Йўқ,
Халқнинг ўзи шилинди,
Осилди халқнинг ўзи!

МЕҲР ГАДОСИ

Бир куни одамни ўлдириб қўйди,
Ўлдириб қўйдилар бир кун одамни.
На тилини кесди,
На кўзин ўйди,
Сўйди, ўтмас пичоқ билан мақтаниб.
Ботирдилар сўзнинг ўтмас ханжарин,
Қулоқларин кар қилиб ботирдилар.
Сўнг илтифот қилиб жонли жасадин
Кўзларига муҳрлаб қотирдилар.
Энди жасад каби қарашар унга,
Энди виждонлари тинчдир уларнинг,
Гўё тилла хайр қилдилар қулга,
Илтифотли бойлар санаб ўзларин.
Жасад юраверди судралиб, яшаб,

Ҳақиқий жасадлар ичинда мискин.
На аниқ сўз айтар,
На йиғлар қақшаб,
«Аво» деб қўяди гоҳида секин.
Бир кун кўриб қолди ҳур юлдузларни,
«Аво» деб ўрнидан қўзғолди фақат.
Улик танасида ҳаёт излари —
Кўзлари порлади — портлади нафрат.
«Аво» деб чинқирди тўйиб шу кунни,
«Аво!» «Аво!» деди.
Нима бу «Аво»?
Аво дер ҳеч кимса уқмайди уни,
Аво дер кўксига тўлмайди ҳаво.
Ҳавоми?
Давоми?
Учар сўроқлар.
«Соқов»лар сўз сўрар унга худодан.
Соқовдай бақирар яқин йироқлар —
Сўзсиз титраб кетар сўзсиз нидодан.
Балки бу ўтмишдан қолган бир эртак,
Балки мен тўқидим ушбу ёлғонни.
Ҳозир у эшикдан киради, демак,
«Аво»га тўлдириб бу хонадонни.
Хайру садақага сўз айтманг фақат,
Фақат бир жилмайиб қўйсангиз етар.
Дунёдан кўрдим деб буюк оқибат,
Сизни қиёматли дўст билиб кетар.

ЧУПОН МАДҲИЯСИ ВА МАРСИЯСИ

Яйловларга туташган тоғлар.

Воқеа; қаҳратондан қирилган қўйлар —
Кўчкилар тагида қолган «жасад»лар.

Акт.

Бошқа бир чўпоннинг аҳволи;

шеригидан жудо,

еру кўкда йўқ

каттагина қисми сурувнинг.

Озодликдан маҳрум этилган чўпон —

Чўпонликдан маҳрум этилган одам —

Айбдор.

Шеригини ўйлайди:

«Гўдагидан маҳрум этилган ота,

Хотинидан маҳрум этилган эр,

Жигаридан маҳрум этилган жигар,

Ватанидан маҳрум этилган ватан,

Ҳаётдан маҳрум этилган марҳум.

Ҳаммасига қиш, қор,

Аждарнинг оғзидай очилган жар айбдор.

Бўрилар!

Кўзлари аёздай чақнаган қашқирлар...

Йўқ!

Ҳаммасига мен гуноҳкор,

Ҳаммасига мен айбдор!

У кун менинг навбатим эди.

У ҳаётдан кетди».

Маҳбуснинг хотини ўйлади:

«Ҳадемай озод бўлар,

Болаларим улғаяр,

Ҳадемай баҳор келар,

Улган қўйлар топилар».

Марҳумнинг хотини ўйлайди...

Болаларни алдайди:

«Отангиз бор!»

Марҳумнинг хотинин тарк этмайди ор.
Марҳумнинг хотини вафодор,
Тоғлар тоғликларга вафодор бўлгани каби,
Тоғликлар тоғларга вафодор бўлгани каби,
Дунёдаги барча вафодор аёллар каби,
Дунёдаги барча оналар каби.
Ҳавасим келади уларга,
Бошимни гангитар воқеа,
Бошимни гангитар фожеа
Ҳавасим келади фожега.
Нега мен вафоли аёл эмасман,
Нега мен алданган гўдак эмасман,
Нега мен соғломман,
Тирикман,
Нимага мен озод юрибман?!
Нега менинг овозимда
Оҳ бор, тус йўқ,
Нега менинг қоғозимда
Ҳарф бор, товуш йўқ?!
Нега менинг овозимда
Жаранг кўп, суврат йўқ?
Нега менинг қоғозимда
Даҳшат кўп, жасад йўқ?!
Нега мен рост ўйлайман —
Нега ёмон ўйлайман:
Кунлар исий бошлайди,
Кўкаради кўкатлар,
Ҳадемай баҳор келар,
Йиғлаб қолар гўдаклар,
Йиғлаб қолар гўдаклар,
Келар у кун даҳшати;
Қорлар эриб топилар
Марҳум чўпон жасади.

ЭСЛАШ

Эмин Усмонга

Офтобнинг тушлари секин кўзга қадалар,
Уфқларнинг бағрига сингиб борар подалар.
Раънохон синглим менинг, менинг Раънохон қўшним,
Қишлоқ этакларидан эшитилар қўшиғинг:

«О, чаман боғларим, боғларим,
Юртим менинг булбулларнинг маскани.
О, чаман боғларим, боғларим,
Сайроқ булбулларим, сайрангиз қани!»

Жажжи қўшиққинанг бўлинди бир кун,
Келди дарахт қирқувчилар —«ваҳшийлар».
Оҳлари дилингда сачратиб учқун,
Дарахтзор йиқилди у кун қарсиллаб.
Эслайсанми, Давлай жиннини, синглим,
Ҳайрон қолар эдик биз унга боқиб.
Доим бир хил. Доим юпун. Бақувват.
Тунарди қорларнинг устида ётиб.
Бақирди: «Одамлар ўляпти, одамлар!»
Дарахтларга қараб бақирди ёмон.
«Одамлар ўляпти, одамлар!»
Эсиз деди кимдир ўкиниб шу он.

Ҳамманинг кўнглидан кечди бу туйғу,
Ҳеч ким индамади юракни ютиб.
О, Давлай! О, Давлай! О, телба туйғу!
«Одамлар ўляпти!» деди ютиниб.

Ростдан одамларми дея қарадинг,
Улар турар эди кўзи мўлтираб.

Улаётган дарахтларга қараб йиғладинг,
Кифтларинг силкиниб, қўлларинг қалтираб,

У кун учиб кетишди булбуллар тоғ томонга,
Уларнинг ўрнида-чи, тўнкалар қолди ёдгор.
Бу ярадор ёдгорлар экан, синглим, омонат,
Дарахтзор ўрни энди қоп-қора намчил шудгор.

Сенинг ҳайрон кўзларинг изғиринда чирқиллаб
Қолган ғамгин қушлардай тўрт тарафга боқдилар.
Сенинг мурғак дилингдан кўзёш бўлиб тирқираб,
Бахтли, шод қўшиқларинг маҳзунланиб оқдилар:

«О, чаман боғларим, боғларим,
Юртим менинг булбулларнинг маскани.
О, чаман боғларим, боғларим,
Сайроқ булбулларим, сайрангиз қани!»

Сен билмас эдингки, бу кенг оламда
Ўзгариб туради иқболнинг шакли.
Яшил дарахтларнинг ўрнига мана,
Гуркираб кўкараб пахтазор—яшил.

Сен билмас эдингки, ватан бахт демак,
Бахт қурбон талабдир доим, жонгинам.
Бизга фахр керак, ҳа, фахр керак,
Ифтихор керакдир булбулларсиз ҳам.

Сенга қишлоқ—ватан, сенга қишлоқ—бахт,
Куйчи булбуллари мустаринг эди.
Оҳ чекиб йиқилган ҳар битта дарахт,
Сингилгинам, сенинг жигаринг эди.

Улғайиб уқдингки, жаҳонга пахта,
Инсонга пахтанинг кераклигини.
Утириб ўйлайсан шуҳрат тахтида,
Уқдинг пахта юртга юраклигини.

Куйлар йигит қизлар, пахтазор тўлди,
Синглим, булбулларинг қайтгандай бўлди.
Лол бўлиб қарайсан, қарайсан карахт,
Ҳар бири дарахтдир, эгилган дарахт!

Лекин юрагингни тирнайди бир ҳис,
Кетган булбулларнинг соғинчи, балки.
Секин кўзларингга киради маъюс,
Муштипар дарахтлар ёшлигинг каби.

Мен эса ёнингда туриб ўйлайман,
Гоҳо соғинчингни соғинар қалбим.
Мен шомлар, мен тонглар туриб куйлайман,
Тоғларга чекинган булбуллар каби.

ҚАҲРАМОН

«Мен ҳеч кимдан қарздор эмасман!
Юрагимда борини айтдим.
Кўтарилар шаҳардан туман.
Дорга бошла! Йўлимдан қайтдим!

Истамайман сендай қотиллар,
Юрт аро мард аталмоғини.
Бу диёрда кўпдир ботирлар!
Мардларининг йўқдир саноғи!

Мен қўшиқлар айтганман, етар,
Мен ниҳоллар экдим — бўлар боғ.
Агар ўлсам ғуборим кетар,
Тирик қолсам қўнар мангу доғ.

Гуруҳингни бошинга ургин,
Бундай доноликка тупурдим!
Одамлар бор, эл бордир ҳалол,
Мени ос-да, ўзинг кета қол!

Ё афтимни бўя, ўзгартгин,
Исми шариф тўлиб тошган-ку!
Ва кўзимнинг рангини артгин,
Артгин дилим рангини мангу!»

Аскар кетди,
Қаҳрамон эса
Чегарада ўйларга толди,
На ўлолди.
На тирик қолди,
Уйлаб-ўйлаб турди-да, шартта
Номаълум асрга қараб йўл олди.

Уйларда асранган эркатой итлар
Ёввойи ғурурдан ўсмиш бегона.
Тинглаб улғаярми доно ўғитлар,
Ҳуради илтифот билан дўстона.

Тишларида ғижир, кўзларида ғужур,
Ё далли туйғулар сезилмас мутлоқ.
Нафрат бу энг бедор, энг покиза нур,
Нафратсиз яшамоқ — поёнсиз гуноҳ.

У, танлаб бўлсайди! Нафрат кўйида
Шамолга айланган кимсалар аро
Мен ҳам ит бўлардим бир завқ ўйида,
Шамолдай чопардим сизларга қараб.

Бўрондай чопардим сизларга қараб,
Уммондай тошардим, чопиб яшардим.
Бўри нима бўпти нафрат қошида,
Айиқ бўлсангиз ҳам ғажиб ташлардим.

Тонггача нафрат-ла юриб чиқардим,
Балки фарёд солиб ҳуриб чиқардим,
Айланиб-айланиб бутун бир юртни,
Тонггача ҳасрат-ла улиб чиқардим.

Парчалаб ташлардим панжараларни,
Чил-чил қилар эдим деразаларни.
Мен итман! Саёқман! Совуқдан тўнинг!
Кетинг! Майли, келинг! Қутуриб ўлинг!

Теграмда ёмғирдай ёққунча ўқлар,
То бекор бўлгунча ҳур имконларим.
Кўзларимдан потраб туради чўғлар,
Занжирлардан силқиб оқар қонларим.

Мен ичиб ётаман қора бардошни,
То сизнинг заҳарли ошларни ютмай.
Уқ тугаб битдимми? Отингиз тошни
Отингиз, то баланд тоғингиз битмай.

Мен ғажиб ётаман оёқларимни,
Қувонманг, оёқ-ла юрмаслар, ахир.
Нега қўлингиз бўш? Таёқларингиз?
Биламан, таёқ-ла урмаслар ҳозир.

Мен ғажиб ётаман оёқларимни,
Занжир ҳалқасига мослаб ғажийман.
Забтига олмоқда сўнгакларимни
Зил занжир сизнинг кир ажиндай.

Бир ғариб юриш-ла бостириб келинг,
Томоша айлангиз ғариб умид-ла.
Алвидо сизларга, лаънат сизларга,
Уйларда асранган эркатой итлар!

ОШИҚ РИВОЯТИ

Баҳордан энтиккан саҳролар,
Шиддатли қушларнинг оқими.
Ёйилиб оққан ҳур дарёлар,
Осойиш кунларнинг хотири.

Тоғларда тонглардай кунимиз,
Оҳулар базмийди нурафшон.
Кўнгиллар қаърида гулимиз —
Хунимиз, ишқимиз заъфарон.

Бугун-да мен сени чорлайман,
Гарчи сен келмассан, қувонч йўқ.
Ва лекин ёнингга бормайман,
Гарчи кенг шаҳарда суянч йўқ.

Бу ҳижрон қалъаси мустаҳкам,
Жаннатий қушларнинг сўзи йўқ.
Гарчи бу дунё ҳам чинакам,
Чинакам дунёнинг ўзи йўқ.

Ўзи йўқ дунёнинг чинакам,
Сўзи йўқ, тузи йўқ, тузи йўқ.
Дўстлар бор, пухта ва мустаҳкам,
Душман бор, кўринмас, юзи йўқ.

Муштимни қаёққа ураман,
Душманнинг юзи йўқ, юзи йўқ!
Хастаман, телбаман, куламан!
Дунёнинг ўзи йўқ, ўзи йўқ!

Бағримни захларга бераман,
Оғриқлар, қайғулар туси йўқ.
Кўксимни не учун кераман,
Дунёнинг юзи йўқ, юзи йўқ!

Қўшиқлар устидан куламан,
Жинниман, бадтарман, бебошман.
Қалтираб илтижо қиламан!
Ҳижрон маликаси, ҳей, осма!

Шаҳар ҳокимаси, тинч қўйгин,
Кетарман кўшкингни қоралаб,
Севдингми, ўзингни бир сўйгин,
Ишқ пичоғи билан яралаб.

Алвидо! Алвидо! Дил-дор-а!
Зиндонга қайтаман, зиндонга.
Мен сени айтаман... э, ёр-а!
Тупурдим бундайин замонга!

Муносиб олам бор оламда,
Хаёлда имкон бор, имкон бор.
Қон бордир ҳамиша аламда —
Зиндор бор! Зиндон бор! Зиндон бор!

Баҳордан энтиккан саҳролар,
Қушларнинг шиддатли оқими.
Ёйилиб оққан ҳур дарёлар,
Ҳей, сокин кунларнинг хотири!

Қаёқдан келдингиз, қаёқдан!
Зиндонга қайтаман, зиндонга.
Пўшт-пўшт, кўринмас таёқлар!
Зиндонга қайтаман, зиндонга!

Фироқлар эргашманг! Хайр-хўш!
Пичоқлар, йўл беринг! Пўшт Пўшт!
Қайтаман мен ёруғ жаҳонга —
Зиндонга қайтаман, зиндонга!

«МУҲОЖИР»

«Оёгингни узат кўрпангга қараб,
Сен ўзи кимсану, талабинг нима?
Борми ташвиш келса ғамингга яраб,
Бирга қувнайдиган ёруғ кунингда.

Нима керак ўзи? Бунча қайсарлик?
Шоҳоншоҳ ўтганми бирор аждодинг?
Шу қайсар бошингга тош тегса ногоҳ,
Борми тинглайдиган сенинг арз-додинг?»

Рост дейман гоҳида ғамларда толсам,
Аламларда толсам рост дейман бот-бот.
Ночорлик шаҳрида муаллақ қолсам,
Борми қўллайдиган бирор улуғ зот?

Йўқ дейман уйғониб яна саҳарлар.
Йўқ дейман тош теккан бошимни ушлаб.
Келар насиҳатлар — азиз ҳамдардлар,
Юрар соҳиблари кўнглини хушлаб.

Аслида дўстларим душманимдан кўп,
Келган йўқ бошимга касофат қутқу.
Менинг ўйларимда хавотир тўп-тўп,
Менинг ватанимдир сўнги йўқ қайғу.

Мен томиб яшайман қирмиз зиёдан,
Кичик одам дея ўйламанг сиз ҳам.
Ким азоб тортибди — покдир дунёда!
Ким қайғу чекибди — энг катта одам!

Бу ўзи ғуррамас, бу ўзи тождир,
Билмайман ким ўтган олис аждодим.
Мен ўзим шоҳоншоҳ, бу тожли бошдир,

Қувонч ўлкасида Муҳожир отим.

Қайғу ўлкасига содиқ фуқаро,
Маъюслик тоғида муҳим Фарҳодман.
Кимдир у қайғурган — бахтли шоҳоншоҳ,
Демак, қувончлардан мен ҳам озодман!

Хоҳлаган тарафга узатгум оёқ,
Шудир мақтайдиган ёлғиз ғуборим.
Сизга аччиқ қилдим, кечдир тузатмоқ,
Кўрпаларни эса ёқиб юбордим!

ШИФОХОНАДА

*Турли мусибатлардан талофат
кўрган болаларга*

Оғочлар гуллади, гуллар-да ёнди,
Сувлар куйладилар, куйлар тўлғонди.
Деразалар секин ёзди қанотин,
Зўр завқдан кўкда ҳам кулгу уйғонди.

Дарахтлар шохида гулдай қушчалар,
Гулларда шабнамлар — қушларнинг кўзи.
Шабнамлар бағрида кулган ғунчалар,
Тилларингдай бийрон баҳорнинг сўзи.

Сен нега кулмайсан энди, болажон,
Кипригингда шаффоф юлдузлар ёнмиш.
Мен сенга қарасам завқим чалажон,
Қайта қиш уйғонмиш, баҳорлар тонмиш.

Сен нега кулмайсан, кулмайсан энди?
Болажон, болажон, ғамлар соҳиби!
Сенинг ҳузурингга соғиниб келдим,
Энг қувноқ кунларнинг қувноқ оҳини.

Йўқ, мени келтирмиш оддий тасодиф,
Оддий ҳаётимнинг зарурати бу.
Озгин вужудингга қарайман қотиб,
Катта кўзларингга синиб ётар нур.

Акангми, отангга ўхшадим чоғи,
Талпанглаб мен томон кела бошладинг,
Кўксингга ўзинг ҳам уқмаган оҳинг —
Балки ҳеч киминг йўқ... кўзинг ёшладинг.

Онанинг кўзидай тозадир бу ёш,
Меҳрнинг сўзидир сенинг малҳаминг.
Асли ҳеч кими йўқ хаста одамнинг,
Асли сенга ҳамма ҳамдард, қариндош.

Йиллар тинглар мушфиқ, ўктам навони,
Бир шоир мўйсафид ота сингари
Аллалар ерни ва жумла жаҳонни:
«Сен ёлғиз эмассан тинчлан, жигарим!»

Йиғладинг. Бағримга бошингни қўйдинг.
Вужудингдан улуг ёшингни туйдим.
—Турналарим менинг қоғоздан,— дединг,—
Шамолсиз учмайди бир оз ҳам,— дединг.

Тилларингдан сенинг! Учдами ёшинг,
Митти вужудингга улкан бардошинг.
Сенга шифо бўлсин, менга дард бўлсин!
Дардингни олайн, кўзларинг кулсин!

Дунёда неки бор ғойибдан келмас,
Дардинг ҳам бир дардли вужуддан мерос.
Мен ўзим ўзимга бераман овоз,
Турфа иллатлардан бўлай деб холос.

Оғриққа чидагин, мард бола,
Оғриққа чидаган — мард бола,
Энди кўзларингни арт, бола,
Оғриққа чидашинг шарт, бола!

Мени ҳам, сени ҳам шифолар одам,
Ҳамдардлик ва мардлик, меҳрда ҳотам.
Тузалдим Сен мени яқин олган дам!
Қиёматли болам! Диёнатли болам!

Дунёда жамики хаста болалар —
Менинг болаларим! Асал болалар!
Рўзгор ҳам, замон ҳам, ҳаёт ҳам асли,
Болаларнинг буюк шифохонаси!

Лекин барча соғлом сенга ўхшамас,
Лекин барча бемор сенга ўхшамас,
Лекин барча табиб шифокор эмас,
Дунёда дард чеккан одам муқаддас!

Мен вайрон дил билан шифохонадан
Чиқаркан не десам бехосдан дедим.
Гарчи бахт кўрганман бу замонадан,
«Турналарим менинг қоғоздан!» — дедим.

Сен йиртиб ташлайсан ҳазин ва ингроқ
Ясалган турналар — қоғозларингни.
Ки, сеза бошлайсан узоқ ва янгроқ
Ҳақиқий турналар овозларини.

* * *

Соат тунги бирми ё икки эди,
Бошимни нур каби китобга тутиб,
Мен олам ҳақида ҳикмат ўқирдим.
Оламни унутиб, ўзни унутиб.

Эшикни очдим, тош қотиб қолдим,
Қўшимнинг хотини лабини тутиб,
Бегона кимсадан бўсалар олди,
Оламни унутиб, ўзни унутиб.

У оқил эрини унутиб, тинмай
Кимсани қучоқлар, бир муддат ўтиб
Бирдан телбаларча фарёд солдим: ҳай!
Оламни унутиб, ўзни унутиб.

Паришон бошимга не ўйлар келди,
Ўйладим мен билмас шумликлар қанча.
Олам — тошаётган покиза кундуз!
Олам — нопокликдан иборат кеча!

Олам — икки уйдир, эшиклар аро
Фарёд солган одам ўзимиз, ҳайҳот!
Ўйларнинг ичида содиқ бечора
Ва «содиқ» хотинни сийлаган ҳаёт.

Биз фарёд қилганда, овозларимиз
Ташга отилмайди, чўқади ичга.
Ғофил қўшимиздан ғофилроқмиз биз,
У чарчаб қайтгандир балки юмушдан.

Балки энг ичкари хонани қулфлаб,
Бошини нур каби китобга тутиб,
У олам ҳақида ҳикматлар тўплар,
Оламни унутиб, ўзни унутиб.

СЎЗ

Сўз — отилмаган ўқ,
Ичимда ётар.
Йўқ,
У менинг ўзимни отар.
Толаман,
Бу сонсиз жароҳатлардан.
Мен омон қоламан
Бир куни
Бу офатлардан...
Йўқ.
У ҳеч кимни ўлдирмайди.
Йўқ.
Мен омон қоламан —
Отилади ўқ!

* * *

Аҳволим аҳволинг қошида ёмон,
Кўзимни қопласа тумандай ғусса.
Айтсам ишонмайсан,
Дейсанки: «ёлғон».
Қудратим ночорлик дѐмига тушса.

Сенингча дунѐда мен тенгсиз полвон.
Ноҳақдан йиқилдим.
Кулдим мулойим.
Чунки мenden аччиқ ёлғонни эмас,
Ширин ҳақиқатни кутасан доим.

Эй азиз боболар қони оққан тән,
Эй, содда ўйларга сен маҳкум вужуд,
Уткинчи илинжим, бебақо маскан,
Сенинг изларингда порлармикин ўт.

Бу ўйлар кўп ёлғон ўғитга маҳкум,
Бу юрак алданган умиддан мерос.
Буни ўзгартирар қайси алп, мардум,
Мен уни ўзгартмоқ бўлдимми бехос.

Бу дунёда асли ўзгадир ҳаёт,
Бу дунёда асли номлар ўзгадир.
Унгламоқ истайди номларни бот-бот,
Бу ўжар, бу ночор хоҳишга оғир.

Бу йиги дегани балки қувончдир,
Биз балки янглишиб дедик уни ғам.
Бу қўрқув дегани заиф ишончдир,
Ишонч деганлари қўрқувдир бардам.

БИР ҚИЗ КУЙЛАР

Бир қиз куйлар уйнинг ичида
Деразасин ланг очиб қўйиб.
Тун. Юлдузлар оёқ учида
Кириб келар бош эгган кўйи.

Яқин келар олислар кутиб
Олислиги топади завол.
Бир қиз куйлар ўзин унутиб —
Тун бағрида порлайди хаёл.

Сен бевафо йўқсан ўйида,
Ёлғизлик ҳам уни этмас банд.

Ёниб куйлар бир қиз уйида —
Ердан баланд! Осмондан баланд!

Куйлар куйни унутиб у қиз,
Дов-дарахтлар бош эгади жим,
Бош эгади тоғу тош сўзсиз,
Бош кўтарар сенинг ҳисларинг.

Кўкрагингга сигмайди улар,
Улар ҳаққин қилурлар талаб.
Исён қилар унут туйгулар
Кўкрагингга бериб ҳаёт — қалб.

Эгик бошинг кўтармоқ учун
Лекин бу дил эмасдир қодир.
Бу қўшиқ ер шаридай вазмин,
Надомат ер шаридан оғир.

Бу қўшиққа ҳеч маъно етмас,
Баланддадир маъни тахтидан,
Бевафолик ҳақида эмас,
Бу қўшиқ зўр умид ҳақида!

Хаёлига келмас бевафо,
Елғизлик ҳам ўйин этмас банд —
Бир қиз қўшиқ айтар дилрабо —
Ердан баланд! Осмондан баланд!

ШАРҚ

Жамоли ложувард оловлар чорлар
Силкиниб напормон хитобларидан.
Ҳамон димоқларга тутунлар ўрлар
Шарқнинг ёниб кетган китобларидан.

Ранглар эшитилар чайқалиб элас
Товушлар кўринар тўлқинларга ғарқ.
Қирғоқда бўғриқиб олади нафас
Зил-зил занжирларни узаётган Шарқ!

* * *

Сендадир ҳақ-ҳуқуқ, баҳор сендадир,
Мангу кўкаламзор, чаманзор сенда.
Менинг бу шоҳлигим сенингсиз надир,
Надир гадолигим сенсиз заминда.

Одамлар юртдан яшар йироқда,
Таънам йўқ. Қисматнинг ўзи таънадир.
Сен менсиз қолмассан, юртим, ҳеч доғда
Сенсиз менга замин — ғарибхонадир.

От бетоқат сапчийди кўкка,
Қўзларида чақнайди юлдуз.
Қамчи ёғар, От турар тикка
Тумшуқ — кўкка қадалган бигиз.

Қамчи ёғар. От чопар ночор,
Ташлаёлмас жоҳил соҳибин.
Арқонга боғланган бир дилдор,
Тингламайди арқон оҳини.

Қамчи ёғар. От чопар ночор,
Узилмайди бақувват арқон.
Судралади қип-қизил Ой. Хор.
Оқар гўзал елкалардан қон.

Оқар гўзал оёқлардан қон,
Оқар олтин ёноқлардан қон,
Қабоқларда, қучоқларда қон,
Оқар қотил бу чоқларда қон!

Қамчи ёғар. От чопар ночор.
Ким айлади соҳибни мажбур.
Бу қандай ор! Оҳ, қандайин ор!
Томошабин — мен кўзи оққур!

Ёгиламан. Чопаман ночор.
Фармон бердим. Узим сурдим от.
Узилмайман. Оҳ! Бу қандай ор!
Сени судраб яшайман наҳот?!

ТОЛЕ

Мени тирик олиб юрар кулгуларинг,
Ҳамда нокасларнинг нохуш қилиғи.
Олиб юрар тирикликнинг қайғулари,
Сочларингнинг бўйнимдаги қитиғи.

Мен биламан қайлардадир кимдир юрар,
У бир куни чўзиб қўяр дўстона даст.
Қулиб юрсанг нафратим ҳам яшаб турар
Нокасларнинг қилиғига қасдма-қасд.

СОҒИНЧ РАНГЛАРИ

Бу ерда ҳар нарса мусаффо, покдир,
Бу ерда ҳар нарса сени эслатар.
Чорпоя тагидан зилол сув ўтар,
Шодон қиқирлайди. Уйчан, қувноқдир.

Бу ерда ҳар нарса сени эслатар.

Ишкомда узумлар шуълалар сочар,
Ишкомда узумлар жилмаяди жим.
Навқирон тераклар қалқинар, тошар,
Толлар бош эгади уялиб маъсум.

Бу ерда ҳар нарса сени эслатар

Эгилиб бошимни силар Ой, осмон,
Тун илиқ бағрини бағримга тутар.
Соғинчнинг ранглари каби бепоён
Қўшиқлар антикар... турналар ўтар!

Бу ерда ҳар нарса сени эслатар...

СЕН КЕТИБ БОРАСАН..

Сен кетиб борасан дарахтлар аро
Кичрайиб борасан, тораяди йўл.
Сенга оқ кўринган бу йўллар қаро,
Сен енгил тортасан, кенгаяр ўнг-сўл.

Сочларинг шамолда пастлар, баландлар.
Сочларинг шамолда қушнинг қаноти.
Сен учиб борасан пастлар баландлар.
Баландлар пастлайди. Эркин ҳаётинг.

Мен сенга ҳаваслар қилурман, эркам,
Узимга лаънатлар ўқийман бот-бот.
Узимга зиндонлар қаздим... жуда кам,
Сенга қуrolмадим бир гўзал ҳаёт.

Елкангни шамоллар силкитар нега,
Нега кўйлагингни ўйнар бешафқат.
Шамолда михланиб қарайман сенга,
Шамолда қўлларинг силкинмас фақат,

ХАБАР

Барчинойдан бир чопар келди,
Хабар келди мушфиқ паридан,
Иироқдаги мусофир Бекнинг
Қўзлари тўрт муштипаридан.
Хабар келди — чайқалди сукут,
Хабар келди — буюк ҳаяжон.
Хабар келди — қўзғолди вужуд.
Хабар келди — тўлғонди осмон.

Қирлар ортда қолди думалаб,
Йўллар ортда қолди ўралиб.
Қўлларини чўзди думалоқ
Осмони бор қўнғирот аҳли.

Тоғлари-да, боғлари-да шан,
Тонглаарида туш кўрар ҳали.
Қўлларини чўзди бепоён
Замини бор Қўнғирот аҳли.

«Барчинойга қилинган таклиф
Ҳақоратдир меним элимга,
Ерликларнинг муроди маълум
Завқ туймоқдир чашми селингдан.
Етиб борсам, қалмоқлар, билинг,
Сизни қамаб-қамаб қирарман.
Хуш қол, Бойсин-Қўнғирот элим,
Қайтиб келсам даврон сурарман».
Билакларга сиғмади гайрат,
Торлик қилар ғазабга қалби.
Отилмаган ўқмиди нафрат,
Қонларида тошади алпнинг.
Осмон етти букилур,
Юлдузлар-да тўкилур,

КЕЛМАЙСАНМИ БОЛАМ?

*Бувимнинг урушда бедарак кетган
Тошназар амакимга илтижоси*

Ўзинг билган сойлар яна шарқирар,
Оғочлар гулида баҳор барқ урар,
Яна ялпизларга тўлди ариқлар,
Келмайсанми, болам?

Қирғий деган қуш ўлтирар қиёда,
Боласидан айрилган кўп дунёда,
Умидим бор, дармоним йўқ зиёда,
Келмайсанми, болам?

Дунёда ғам чеккан, жоним, бир менми,
Дунё ғамлига тор, шодмонга кенгми,
Қўзим, шерикларинг ғанимни енгди,
Келмайсанми, болам?

Қўшнилар айтгандай рўзгоринг бордир,
Ғурбатда фарзанду, дўст, ёринг бордир,
Қайтолмай дилингда ғуборинг бордир,
Келмайсанми, болам?

Ёсуманлар ўлди, душманлар ўлди,
Неча бор лолалар очилиб сўлди,
Бунда онанг бағри зардобга тўлди,
Келмайсанми, болам?

ГУЛХАН

Уч-тўрт киши тоғ орасида
Шох-шаббадан ясадик гулхан.
Бир илиқлик унинг сасида —
Бир ёруғлик, зулматда унган.

Гулхан хислатини унутдик
Қизиқ суҳбат, гурунг мавжида.
У — булбулнинг тили ва гулнинг
Хандасига ўхшарди жуда.

* * *

Қўшиқ айтиб
Учишиб
Қушлар қайтиб
келишди.

Болаликнинг садоқатли қурбонлари —
Капалаклар,
Кечиринг...
Чарчамасдан келдингизми?

* * *

Тонглар бағри мовий, ифорли,
Бугдойзордан келур хуш насим.
Туманлар-да ҳарир, зангори,
Булбулларда янграган сасим.

Тоғларимнинг чўққилари-да
Осмонни кўтарган қўлларим.
Адирларнинг яшил бағридан
Ўтар ёлғизоёқ йўлларим.

Ялпиз исли шамолларингда
Оппоқ бўлиб ғарқ пишган тутлар.
Она юртим, хаёлларимда
Нажим кунлар. Некбин умидлар.

Хуш-мулойим сут каби илиқ
Саҳарларинг симирганимда,
Орзуларга юрагим тўлиб,
Йироқларга югурганимда.

Ҳар тарафда мушку-анбарлар,
Лолаларинг ёлқинин сездим.
Ҳа, мен билан алвон саҳарлар,
Райҳон исли шомларинг кезди.

Энтикади далаларингда
Турфа рангли нафасинг бедор
Ўзбекистон, аллаларингда
Уйғотгувчи илтижолар бор!

ЮРАК

Кўнглимда қандайдир хижиллик, тугун,
Қайдан пайдо бўлди бундайин хитлик.
Ҳаёт берилган-ку яйрамоқ учун,
Завқ сурмоқ учун-ку ахир, йигитлик.
Қайдан келди бундай номаълум гашлик,
Эрталабдан буён юрдим паришон.
Хаёл, йўлларида минг бор адашдим,
Юрак, сурурингни пасайтдим қачон?!
Юрак, гижимланиб турибсан ҳамон,
Эрталабдан буён қўндими ғубор.
Рухимни нимадир тирнайди ёмон,
Юрак, «мушук»ларни қувалаб юбор!
Юрак, мушакларни қўйиб юборгин,
Бир оз ором олай, бир оз унутаи.
Кўнглимга тўшалган бепоён қорнинг
Пинжида мен сени астай эритаи.
Қайси мансабдорга хушомад қилдим,
Қайси бир пасткашга эгдим бўйнимни.
Сенинг истагингни йўлим деб билдим,
Оғритдим қайириб гоҳо йўлимни.
Лекин бечорага бердимми озор,
Қайси хўрланганнинг кўнглини тилдим.
Юрак, қийнайверма бунчалар бекор,
Сенинг истагингни йўлим деб билдим.
Билдиму гоҳ йўлда қолдим муаллақ,
Гоҳ олға юриндим,
Гоҳ ортга қайтдим.
«Улкан ўғриларни фош қил, бўлсанг ҳақ»—
Иложим йўқ дедим.
Тўғрисин айтдим.
Шундан орамизда оғриқ уйғонди,
Йўл ришта сингари ингранди узоқ.
Сен тортдинг,

**Мен тортдим,
Тугун тўлғонди.
Хаёллар қийналди.**

Қийналди азоб!

**Мен ўйлаб қарасам, сен ҳақ экансан,
Кетавер, қолайин, шу иқрор билан.
Мен қулу, ҳокими мутлақ экансан,
Кетавер, ҳокимга хос виқор билан.
Мен ўйлаб қарасам, ношуд шерикман,
Кетавер, қулоқ тут садоларингга.
Мен кичик ўткинчи, сен-чи тириксан,
Мен тўсиқ эканман нидоларингга!**

Ҳамма тарқаб бўлди. Хонамда шамол —
Эсмаган шамолнинг шовқини кезар.
Кўнгилда ҳувиллар қандайдир малол,
Гўё берк хонада эсар елвизак.

Гўёки булутсиз осмонлардан қор,
Емғирлар ёғади бу берк уйимга.
Қайдадир адашган баҳордан ғубор —
Туманлар қўнади тоза ўйимга.

Барибир хонамда қўшиқлар айтдим,
Барибир кўмилдим ҳур эртакларга,
Мен бўм-бўш қадаҳни сипқорар эдим,
Мен сувлар қуярдим йўқ чечакларга.

Руҳимда боладай йиғлади баҳор,
Руҳимда қайғулар очилди обод,
Менинг шундан бошқа қандай дунём бор,
Қандай аъмолим бор мақтагулик шод.

Ёруғ сувратинга тўлуғдир жаҳон,
Ҳеч ким босолмаса ўрнингни наҳот?!
Қорларин ёғдирар тип-тиниқ осмон,
Менинг берк хонамга гул отар ҳаёт!

МУНДАРИЖА

Товуш	3
Сен сабрим — жаҳоним	4
Қонимизда қолган хотира	6
Қасос	6
Йиғлаётган қиз	8
Аёл	10
Хотирот	11
Кечинма , , ,	12
«Йўллар қайга борар?..»	13
Тошкент	14
Алам	16
О, кўзим	17
Мангу масофа	18
Қарайман яхшиликка	19
«Буюк одамларнинг...»	21
Қаҳрамонлар қисмати	23
Сени сўроқлайман	25
Ҳақиқат	26
Олам меҳри	27
Кўзлари кўзгулигим	27
«Биз қандай терардик...»	29
«Куни билан...»	30
Жудолик	32
«Эркин» диёр	33
«Умидлар сарғайиб...»	33
Очилмаган қаҳрамон	34

Адашган одам	36
Аҳмад полвон қиссаси	38
Халқ сўзи	42
Меҳр гадоси	43
Чўпон мадҳияси ва марсияси	45
Эслаш	47
Қаҳрамон	50
Жек Лондон	51
Ошиқ ривояти	53
«Муҳожир»	55
Шифохонада	56
«Соат тунги бирми...»	59
Сўз	60
«Аҳволим...»	60
«Эй, азиз боболар қони оққан тан...»	61
Бир қиз куйлар	62
Шарқ	63
«Сендадир ҳақ-ҳуқуқ...»	63
«От бетоқат сапчийди...»	64
Толе	65
Соғинч ранглари	65
Сен кетиб борасан	66
Хабар	67
Келмайсанми, болам?	69
Гулхан	70
«Қўшиқ айтиб...»	70
«Тонглар бағри...»	71
Юрак	72
«Ҳамма тарқаб бўлди...»	74

Эшбек Йўлдош.
Э 99 Яхшиликка қарайман: Шеърлар.
Т.: Ёш гвардия, 1988.— 80 с.

Йўлдош Эшбек элининг дарду қувончи кўнглига ҳам-
дам шоирларимиздан. Бизнингча тўпلامдаги шеърлар-
да бу туйғу бор бўй-баста билан назарга ташланади.
Хурматли шеърхон!
Шоир кўнглидан кечиб қоғозга тушган самимият
сизга ҳам эл бўлади деган умиддамиз.

Эшбек Юлдаш. Доброта: Стихи.

Уз2

На узбекском языке

Юлдаш Эшбек

ДОБРОТА

С т и х и

Тақризчи Мирза Кенжабоев

Редактор Я. Тоғаев
Рассом Д. Мурсаимов
Расмлар редактори Н. Абдуллаев
Техн. редактор У. Ким

Корректорлар Ф. Заиджонова, М. Мирзарахимова

ИБ № 2289

Босмахонага берилди 8.12.87. Босишга рухсат этилди 9.02.88. P14540. Формати 70×90^{1/2}. 1- босма қоғозга «Литературная» гарнитурда юқори босма усулида босилди. Босма листи 2,5. Шартли босма листи 2,92. Нашр листи 2,49. Шартли кр. отт. 3,21. Тиражи 7000. Буюртма № 9. Шартнома 46-87. Баҳо-си 30 т.

Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети «Ёш гвардия» нашриёти. Тошкент, 700113, 8- квартал, Қатортол кўчаси, 60.

Ўзбекистон ССР нашриётлар, полиграфия ва китоб савдоси ишлари Давлат комитети Тошкент «Матбуот» полиграфия ишлаб чиқариш бирлашмасига қарашли 2- босмахона. Янги-йўл ш., Самарқанд кўчаси, 44.

ЎЗБЕКИСТОН ЛКСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ
«ЕШ ГВАРДИЯ» НАШРИЕТИ 1988 ЙИЛДА
ҚУЙИДАГИ
НАСРИЙ ҚИТОБЛАРНИ НАШРГА ТАЙЕРЛАДИ:

Озод Шарафитдинов.
АБДУЛЛА ҚАҲҲОР

Абдулла Орипов.
ЭҲТИЕЖ ФАРЗАНДИ

Темур Пўлат.
ЕТТИ ҲУЗУР-ҲАЛОВАТ ВА ҚИРҚ
ҚАЙҒУ-АЛАМ.

Неъмат Аминов.
ЯЛЛАМА ЕРИМ

Нурали Қобил.
УЎУТИЛГАН СОҲИЛЛАР

Хайриддин Султонов.
УМР ЭСА УТМОҚДА

Орзиқул Эргашев.
ШОҲСАНАМ

Ўктам Ҳакимали.
ҚОРА ҚУЮН.

**ҲУРМАТЛИ КИТОБХОН!
УЗБЕКИСТОН ЛҚСМ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ
«ЕШ ГВАРДИЯ» НАШРИЕТИ 1988 ЙИЛДА
ҚУЙИДАГИ ШЕЪРИЙ ТУПЛАМЛАРНИ НАШР
ЭТАДИ:**

Муҳаммад Солиҳ.
ТУН ТАШБЕҲЛАРИ МИРЗА ҚЕНЖАБОЕВ.
Шарқ тили

Тоҳир Қаҳҳор.
ЮЛДУЗЛАР — МЕНИНГ БОҒИМ.

Шукур Қурбон.
ЁРИ ЖОНИМ

Мирпўлат Мирзаев.
ЯШИЛ ДАРЁ

Тошпўлат Ҳамид.
ЮРТИМ ГУЛЛАРИ

Абдулхой Носиров.
БАҲС.